OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Yksityisoikeus- ja oikeudenhoito-osasto
Hallitusneuvos Maaria Rubanin

9.3.2026

Lakivaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalla rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain ja Oikeuspalveluvirastosta annetun lain muuttamisesta (HE 200/2025)

Vastine valiokunnalle annettujen lausuntojen johdosta

1. Yleistä lausunnoista

Lakivaliokunta on pyytänyt oikeusministeriön vastinetta sen saamien asiantuntijalausuntojen johdosta. Oikeusministeriön käytettävissä on ollut 15 lakivaliokunnalle annettua lausuntoa. Lausunnon ovat antaneet seuraavat tahot: sosiaali- ja terveysministeriö, valtiovarainministeriö, Oikeuspalveluvirasto, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Poliisihallitus, professori Olli Mäenpää, Varsinais-Suomen sovittelutoimisto, Helsingin kaupunki, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry, Länsi-Uudenmaan oikeusaputoimisto, Ammattiliitto PRO, Rikosasioiden sovittelun neuvottelukunta, Rikosuhripäivystys, Takuusäätiö ja Valtion työmarkkinalaitos.

Asiantuntijalausunnoissa hallituksen esitystä pidetään yleisesti kannatettavana. Lausunnoissa esitetään kuitenkin joitakin huomautuksia ja ehdotuksia sekä hallituksen esityksessä ehdotetusta lainsäädännöstä että voimassa olevan oikeustilan kehittämisestä yleisemminkin. Oikeusministeriö esittää tämän vastineen sisennetyissä kappaleissa kannanottonsa niihin asiantuntijalausunnoissa esitettyihin keskeisiin huomautuksiin ja ehdotuksiin, jotka liittyvät suoraan käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen. Oikeusministeriö ei vastineessaan kommentoi hallituksen esitystä puoltavia kannanottoja.

Oikeusministeriö katsoo, että esitystä on lausuntopalautteen johdosta tarpeen muuttaa 1. lakiehdotuksen 12 §:n 3 momentin 3 virkkeen osalta siten, että siitä poistetaan sana

Postiosoite
Postadress
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Meritullinkatu 10
00170 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax
09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet
kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Tilastokeskuksen. Muilta osin lausuntopalaute ei anna oikeusministeriön näkemyksen mukaan aihetta muuttaa esitystä.

2. Laki rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta (1.lakiehdotus)

2.1. Neuvottelukuntaa koskevat säännökset

Rikosasioiden sovittelun neuvottelukunta ei kannata hallituksen esityksen mukaista säännöstä, jonka mukaan rikosasioiden sovittelun neuvottelukunnan asettaminen olisi valtioneuvoston harkinnan varassa. Neuvottelukunta katsoo, että neuvottelukunnan olemassaolosta tulisi edelleen säätää laissa ja ehdottaa lain 6 §:n muotoiluksi seuraavaa: ”Sovittelun valtakunnallisen kehittämisen tueksi ja yhteistyön edistämiseksi oikeusministeriön yhteydessä *toimii* valtioneuvoston asettama neuvottelukunta.” Neuvottelukunta katsoo, että sääntelyn keventäminen heikentäisi rakenteita, jotka ovat osoittautuneet toimiviksi ja vaikuttaviksi. Se toteaa myös, että esitykselle ei ole taloudellista perustetta, koska neuvottelukunnan budjetti on hyvin pieni.

Samalla kannalla ovat olleet *Terveyden ja hyvinvoinnin laitos* ja *Varsinais-Suomen sovittelutoimisto*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos katsoo, että asettamistavan säilyttäminen nykyisellään turvaisi jatkuvuuden ja vahvistaisi neuvottelukunnan asemaa Oikeuspalveluviraston riippumattomana kumppanina sovittelun kehittämisessä. Neuvottelukuntaa tulisi pikemminkin kehittää avoimemmaksi ja toimintarakenteiltaan vahvemmaksi ottaen esimerkkiä muista neuvottelukunnista. *Varsinais-Suomen sovittelutoimisto* katsoo, että on perusteltua säilyttää sovittelutoiminnasta irrallinen, mutta kuitenkin keskeisistä tahoista koostuva verkosto, jolla on näkemystä sovittelutoiminnan kehittämisestä ja laadun parantamisesta. Oikeuspalveluviraston rooli sovittelutoimintaa valvovana, ohjaavana ja kehittävänä tahona on kannatettava ehdotus, mutta neuvottelukunnan olisi hyvä toimia suosituksia antavana ja yhteistyötä edistävänä tahona jatkossakin.

Rikosuhripäivystys, *Helsingin kaupunki* ja *Poliisihallitus* ovat lausunnoissaan korostaneet valtakunnallisen yhteistyön merkitystä ja toiminnan kehittämistä yhteistyössä. *Rikosuhripäivystys* pitää oleellisena, että sovittelutoiminnalla on käytettävissään valtakunnallisesti eri toimijoista koostuva työryhmä, joka seuraa ja kehittää toimintaa valtakunnallisesti yhteneväisellä tavalla. Lausunnonantajat eivät kuitenkaan ota nimenomaisesti kantaa yhteistyön tai työryhmän muotoon tai säädöstasoon.

> *Oikeusministeriö* yhtyy näkemykseen, että valtakunnallinen laaja yhteistyö viranomaisten ja eri toimijoiden kesken on edelleen keskeistä sujuvan sovittelutoiminnan onnistumisen kannalta. Yhteistyön muoto tulisi kuitenkin voida arvioida nykyistä joustavammin. Oikeusministeriön viittaa hallituksen esityksen perusteluihin (s. 29 ja s.31) ja katsoo edelleen, että yhteistyön muodosta ei yhteistyön tärkeydestä huolimatta ole kuitenkaan välttämätöntä säätää lain tasolla. Siksi esitetyt huomiot eivät anna ministeriön näkemyksen mukaan aihetta muuttaa esitystä.

2.2. Sovittelijoiden rikosoikeudellista virkavastuuta koskeva säännös (21 a §)

Esityksessä on ehdotettu sovittelijoiden ja palveluntuottajien palveluksessa olevien virkavastuuta koskevan säännöksen lisäämistä lakiin. Muutamat lausunnonantajat ovat ottaneet kantaa tätä koskevaan säännökseen.

Helsingin kaupunki suhtautuu kriittisesti siihen, että vapaaehtoisiin sovittelijoihin sovellettaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta. Lausunnossa todetaan, että useat kaupungin sovittelutoiminnan sovittelijat ovat tuoneet voimakkaasti esille, että vapaaehtoistyötä ei voi eikä pidä rinnastaa ammattityöhön eikä näin ollen käyttää rikosoikeudellisen virkavastuun perusteluita julkisen vallan käytöstä. Kaupunki ehdottaa, että lakiin voitaisiin lisätä toteamus sovittelijoita koskevasta huolellisuusvelvoitteesta, joka sisältäisi vastuuseen liittyvää määrittelyä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos toteaa, että ehdotetut säännökset rikosoikeudellisesta virkavastuusta vastaavat perustuslakilakivaliokunnan linjauksia eikä muutos vaikuta sovittelijoiden tehtäviin tai velvollisuuksiin. Ehdotusta olisi kuitenkin tullut täydentää konkreettisilla esimerkeillä virkavastuun soveltamistilanteista, koska muutos edellyttää aiheen sisällyttämistä sovittelijoiden koulutukseen. *Rikosasioiden sovittelun neuvottelukunnan* lausunnon mukaan tulisi täsmentää, liittyykö vastuu salassapitoon vai muihin velvoitteisiin. Jos sovittelijalle asetetaan rikosoikeudellinen vastuu, sen laajuus ja perusteet on määriteltävä selkeästi sovittelijan oikeusturvan varmistamiseksi.

Professori Olli Mäenpää pitää palvelujen tuottamiseen kohdistuvaa rikosoikeudellista virkavastuuta välttämättömänä, koska julkisen tehtävän hoitamisessa on perustuslakivaliokunnan vakiintuneen lausuntokäytännön mukaan säännösperusteisesti määriteltävä tällainen vastuu siihen sovellettavaksi. Mäenpää toteaa, että virkavastuusääntelyn täsmälliselle muotoilulle ei perustuslakivaliokunnan käytännössä ole esitetty tarkempia edellytyksiä (ks. **PeVL 92/2022 vp**, kappale 14, **PeVL 17/2021 vp**, kappale 82). Valiokunnan mukaan on kuitenkin tavanomaista, että virkavastuusta on vastaavan kaltaisissa sääntely-yhteyksissä säädetty laajemmin kuin pelkästään julkisen vallan käyttöön rajoittuen (PeVL 15/2025 vp, kappale 10). Vastuusäännöksen muotoilu vastaa vakiintunutta tapaa. Mäenpää katsoo, että säännösehdotusta voidaan pitää perustuslakivaliokunnan käytännön mukaisena.

> *Oikeusministeriö* yhtyy Olli Mäenpään näkemykseen, että säännös vastaa perustuslakivaliokunnan vakiintunutta lausuntokäytäntöä ja että säännöksen muotoilu vastaa vakiintunutta tapaa. Säännöksen tarvetta koskevat tarkemmat perustelut käyvät ilmi hallituksen esityksestä (s. 15–16 ja s. 37–38). Hallituksen esityksessä on niin ikään arvioitu, että muutos ei vaikuta sovittelijoiden tehtäviin. Terveyden ja hyvinvoinninlaitokselta saadun tiedon mukaan sovittelijoiden koulutuksessa on tähänkin saakka jo painotettu tehtävän olevan vaativaa vapaaehtoistyötä. Oikeusministeriö yhtyy näkemykseen, että säännösmuutos on syytä huomioida sovittelijoille ja henkilöstölle järjestettävässä koulutuksessa. Ministeriön näkemyksen mukaan asiaa koskevat huomiot eivät edellytä esityksen muuttamista näiltä osin.

2.3. Tilastokeskuksen rikollisuustilastot palveluntuottajien rahanjakokriteereinä (12 §)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on kiinnittänyt huomiota hallituksen esityksen antamisen jälkeen 11.2.2026 Tilastokeskuksen julkaisemaan tiedotteeseen. Sen mukaan Tilastokeskus

saattaa lopettaa säästösyistä eräiden tilastojen julkaisemisen. Tilastokeskuksen tiedotteen mukaan päätös mahdollisesti lakkautettavista tilastoista tehdään syksyllä 2026. Yhtenä tällaisena tilastona mainitaan rikollisuustilastot.

Rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain 12 §:n 3 momentissa säädetään kriteereistä, joiden mukaan palveluntuottajille maksetaan korvausta sovittelupalvelujen tuottamisesta ja yhtenä kriteerinä on alueen rikollisuustilanne. Momentin 3 virkkeen mukaan ”…rikollisuuslukuna käytetään Tilastokeskuksen vuositilastoa poliisin tietoon tulleista rikoslaissa rangaistaviksi säädetyistä tilastoista”. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on katsonut, että Tilastokeskuksen kyseisen tilaston mahdollinen lakkaaminen aiheuttaisi merkittäviä soveltamisongelmia, mikä tulisi ottaa lakivaliokunnassa huomioon.

Oikeusministeriö toteaa asian johdosta seuraavaa: Sisäministeriöstä saadun tiedon mukaan kyseinen Tilastokeskuksen tilasto perustuu Poliisihallituksen toimittamaan tilastoon. Poliisihallitus kerää vastaavat tilastot joka tapauksessa edelleen riippumatta siitä, julkaistaanko niitä Tilastokeskuksen julkaisuissa. Siksi tilastot olisivat saatavissa Poliisihallituksesta siinäkin tapauksessa, että puheena oleva Tilastokeskuksen julkaisu lakkautettaisiin.

Oikeusministeriössä on arvioitu, että mahdollisen tulkintaongelman ehkäisemiseksi säännöstä olisi syytä muuttaa siten, että säännöksestä poistetaan sana ”Tilastokeskuksen”. Muutoksen johdosta sama tilastotieto voidaan saada joko edelleen Tilastokeskuksen julkaisemasta tilastosta tai, jos Tilastokeskus ei julkaisisi tilastoa jatkossa, pyytämällä tilasto Poliisihallituksesta. Muutoksella ei näin ollen olisi sisällöllistä vaikutusta korvausten jaon perusteisiin.

Lain 12 §:n 3 momentin 3 virke on voimassa olevassa laissa seuraava:

> ”Asukaslukuna käytetään väestötietojärjestelmän vuositilastoa, pinta-alalukuna Maanmittauslaitoksen vuositilastoa maa-alueen ja makean veden alueen pinta-alasta ja rikollisuuslukuna *Tilastokeskuksen* vuositilastoa poliisin tietoon tulleista rikoslaissa rangaistaviksi säädetyistä rikoksista.”

Oikeusministeriö esittää, että virke muutetaan muotoon:

> ”Asukaslukuna käytetään väestötietojärjestelmän vuositilastoa, pinta-alalukuna Maanmittauslaitoksen vuositilastoa maa-alueen ja makean veden alueen pinta-alasta ja rikollisuuslukuna vuositilastoa poliisin tietoon tulleista rikoslaissa rangaistaviksi säädetyistä rikoksista.”

Ruotsinkielisessä säädöksessä virke muutettaisiin vastaavasti muotoon

> ”Invånarantalet baseras på årsstatistiken från befolkningsdatasystemet, arealen på Lantmäteriverkets årsstatistik över arealen på landområden och sötvattensområden och brottsligheten på årsstatistiken över brott

som är straffbara enligt strafflagen och som har kommit till polisens kännedom.”

2.4. Siirtymäsäännökset

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on kommentoinut hallituksen esityksen siirtymäsäännöstä, joka koskee Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen velvollisuutta huolehtia tietojärjestelmän ylläpidosta tietyin edellytyksin kahden vuoden siirtymäajan. Se katsoo, että esityksessä ei ole riittävän tarkkoja perusteita kahden vuoden määräajalle. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos katsoo, että riittävä siirtymäaika olisi maksimissaan yksi vuosi, koska viraston on mahdotonta varautua poikkeustilanteessakin turvaamaan sovittelujärjestelmän välttämätön ylläpito kaksi vuotta.

Oikeusministeriö toteaa, että tietojärjestelmän toiminnan jatkuvuus on asiakaspalvelun kannalta välttämätöntä turvata myös muutostilanteessa. Hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa (s. 40) on todettu, että hankintojen valmistelussa on tarpeen varautua esimerkiksi mahdollisten valitusten käsittelystä aiheutuvaan viivästykseen. Käsittelyajat vaihtelevat tuomioistuimessa, mutta kokemusten mukaan on syytä varautua yli vuoden kestävään käsittelyyn. Kun lisäksi otetaan huomioon tuomioistuimen päätöksen jälkeen tehtävät toimenpiteet, oikeusministeriö pitää kohtuullisena siirtymäaikana kahta vuotta. Laissa on lisäksi säädetty tietyt edellytykset siirtymäajan käytölle. Siirtymäsäännösten mukaan Oikeuspalveluvirastolla olisi velvollisuus korvata välttämättömästä ylläpidosta aiheutuvat kustannukset Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle, mikä parantaa sen mahdollisuuksia huolehtia välttämättömästä ylläpidosta myös siirtymäaikana. Tästä syystä oikeusministeriö katsoo, että esitystä ei ole tarvetta muuttaa huomioiden johdosta.

2.5. Sovittelutoiminnan valtiollistaminen ja palveluntuottajille maksettavien korvausten määräytymiskriteerit

Ammattiliitto PRO on katsonut, että sovittelupalvelut tulisi valtiollistaa, koska sillä voitaisiin ratkaista muun muassa hallituksen esityksessä esiin tuodut nykykäytäntöön liittyvät ongelmat kuten epäyhtenäiset toimintatavat eri puolilla maata. Myös *Oikeuspalveluvirasto*, *Rikosasioiden sovittelun neuvottelukunta* ja *Varsinais-Suomen sovittelutoimisto* katsovat, että toiminnan valtiollistamista arvioitaisiin jatkossa uudelleen. *Ammattiliitto PRO* lisäksi katsoo, että hallituksen esityksessä ei ole riittävällä tavalla kuvattu, millaiset taloudelliset vaikutukset valtiollistamisella olisi.

Toisaalta *Rikosuhripäivystys* on pitänyt lausunnossaan hyvänä ratkaisuna, että sovittelupalvelujen tuottajina voi olla jatkossaksin sekä kuntia, hyvinvointialueita että järjestöjä.

Rikosasioiden sovittelun neuvottelukunta, *Oikeuspalveluvirasto*, *Varsinais-Suomen sovittelutoimisto* ja *Ammattiliitto PRO*, ovat tuoneet esille lisäksi tarpeen palveluntuottajille maksettavia korvauksia koskevien kriteerien uudistamiseksi.

Oikeusministeriö toteaa, että sovittelutoiminnan valtiollistaminen on ollut yhtenä vaihtoehtona esitystä valmisteltaessa. Hallituksen esityksen perusteluissa (s 9–10) on todettu, että tarkoituksena on kuitenkin saada kokemusta toiminnan kehittämisestä nykyisessä muodossa oikeusministeriön hallinnon alalla. Valtiollistaminen edellyttäisi myös lisärahoituksen kohdentamista sovitteluun, mikä ei nykyisessä taloudellisessa tilanteessa olisi tarkoituksenmukaista.

Valtiollistamisesta aiheutuvien menojen suuruutta on arvioitu esimerkiksi oikeusministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön hankkeen loppuraportissa ”Rikosasioiden sovittelupalveluiden siirto oikeusministeriön hallinnonalalle” (OM 2021:10). Siinä arvioitiin, että lisäkustannukset olisivat noin 1,2–2,1 miljoonaa euroa. Lisäksi oikeusministeriö on kehysehdotuksessaan vuosille 2026–2029 arvioinut, että lisäkustannukset valtiollistamisesta olisivat olleet noin 1,2 miljoonaa euroa. Jos valtiollistaminen jossain vaiheessa päätettäisiin toteuttaa, kustannukset tulisivat arvioitavaksi täsmällisemmin muutosvaiheen tilanteen ja kustannustason mukaisesti.

Myös palveluntuottajille maksettavien korvausten jakoperusteiden muuttamista koskeva tarve on noussut esille hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä. Koska muutoksella olisi todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia palveluntuottajien toimintaan, muutosesitys olisi edellyttänyt perusteellista vaikutusarviointia, mihin ei olisi ollut mahdollisuutta käytettävissä olevan ajan puitteissa. Tästä syystä muutosta ei ole esitetty tässä esityksessä. Oikeusministeriö katsoo, että esitystä ei ole tarpeen muuttaa esitettyjen huomioiden johdosta.

3. Laki Oikeuspalveluvirastosta (2. lakiehdotus)

3.1. Esteellisyyssääntely (13 §)

Länsi-Uudenmaan oikeusaputoimisto on kiinnittänyt huomiota esitetyn 13 §:n 3 momentin sanamuotoon ja ehdottanut harkittavaksi sen muuttamista muotoon: ”Mitä 1 momentissa säädetään julkisen oikeusavustajan esteellisyydestä, ei estä oikeusaputoimiston henkilöstöä työskentelemästä yhteisissä toimitiloissa muiden viranomaisten kanssa tai yhteisissä tai samoissa toimitiloissa Oikeuspalveluviraston muun henkilöstön kanssa.”

Toimisto katsoo, että hallituksen esittämä muotoilu saattaa jättää epäselväksi, koskeeko säännös myös toisia oikeusaputoimistoja eli voisiko toimiston käytössä olevia toimitiloja käyttää tilapäisesti myös toisen oikeusaputoimiston oikeusavustaja esimerkiksi henkilökunnan tiloista erillisissä asiakaspalvelutiloissa.

Oikeusministeriö toteaa, että hallituksen esityksen mukaan pykälän 1 momentin esteellisyyssäännös ”…ei estä oikeusaputoimiston henkilöstöä työskentelemästä yhteisissä toimitiloissa Oikeuspalveluviraston muun henkilöstön tai muiden viranomaisten kanssa.” Lausunnonantajan näkemyksen mukaan olisi ilmeisesti tarpeen tehdä ero sille, puhutaanko yhteisistä vai samoista toimitiloista. Käytännössä toimitiloista puhuttaessa näille ilmaisuille ei ole välttämättä tehty eroa. Myös Suomen kielitoimiston sanakirjan

mukaan sanoja sama ja yhteinen voidaan käyttää myös samassa merkityksessä eräissä asiayhteyksissä. Siksi hallituksen esityksessä esitetyssä asiayhteydessä sanaa yhteinen voidaan pitää oikeusministeriön näkemyksen mukaan riittävän kattavana, eikä esityksessä esitettyä sanamuotoa ole oikeusministeriön näkemyksen tarpeen muuttaa.

Oikeusministeriö katsoo, että momentin sanamuodon muuttamisella ei olisi merkitystä sen arvioimiseen, voiko toisen oikeusaputoimiston julkinen oikeusavustaja ottaa asiakkaan vastaan oikeusaputoimiston käyttämissä asiakaspalvelutiloissa. Hallituksen esityksen mukainen säännös koskee yleisesti Oikeuspalveluviraston henkilöstöä, eikä säännös sisällä rajoitusta esimerkiksi toisen oikeusaputoimiston henkilökunnan osalta. Se ei siten rajoittaisi myöskään toisen oikeusaputoimiston virkamiehen työskentelyä toisen oikeusaputoimiston käytössä yleensä olevissa toimitiloissa. Koska julkisiin oikeusavustajiin sovelletaan asianajajien esteellisyyssäännöksiä, oikeusministeriö toteaa, että yksittäistapauksissa esteellisyysarviointi tulee kuitenkin tehtäväksi nojautuen asianajajien tapaohjeisiin ja ottaen huomioon kuhunkin yksittäiseen tilanteeseen liittyvät erityispiirteet. Oikeusministeriö katsoo, että esitystä ei ole tarpeen muuttaa lausunnossa esiin tuotujen huomioiden vuoksi.

3.2. Asiakkaan ohjaustilanteet (14 §)

Länsi-Uuden oikeusaputoimisto kannattaa hallituksen esityksessä esitettyä muutosta 14 §:n 2 momenttiin. Se toteaa lisäksi, että olisi hyödyllistä oikeusavun toiminnan kannalta, että määritettäisiin tai kuvattaisiin tarkemmin missä tilanteissa asiakkaalla on mahdollisuus asioida etäyhteyksien avulla ja miten tämä arvio tehdään. Se katsoo, että kyseessä on vaativa tehtävä ja linjaus jäänee oikeusaputoimistojen ja tarvittaessa laillisuusvalvojien tehtäväksi.

Oikeusministeriö toteaa, että esityksen mukaan asiakas voidaan laissa säädetyissä erityistilanteissa ohjata muuhunkin kuin lähimpään oikeusaputoimistoon, jos asiakkaalla on mahdollisuus asioida etäyhteyksien avulla. Hallituksen esityksessä (s. 14–15) on todettu, että kaikki asiat eivät ole sellaisia, jotka on mahdollista hoitaa etäyhteydellä ja toisaalta, että asiakkaalla ei välttämättä ole mahdollisuutta käyttää etäyhteyksiä. Tästä syystä toimiston tulisi ennen toiseen toimistoon ohjaamista arvioida asian soveltuvuus ja asiakkaan käytännön mahdollisuudet asian hoitamiseen kauempana sijaitsevassa toimistossa. Oikeusministeriö toteaa, että asiakkaiden tarpeet ja tilanteet ovat käytännön työssä hyvin vaihtelevia. Siksi hyvien käytäntöjen luominen tilanteiden arvioimiseen Oikeuspalveluviraston sisäisellä kehittämistyöllä on todennäköisesti tarpeen. Oikeusministeriön näkemyksen mukaan esitystä ei ole tarpeen muuttaa huomioiden johdosta.

3.3. Talous- ja velkaneuvonnan yksikkövastaavien tehtävät

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry kannattaa esitystä. Se katsoo lisäksi talous- ja velkaneuvontahenkilöstön osalta, että talous- ja velkaneuvontatoimistoihin saattaa olla syytä perustaa johtavien talous- ja velkaneuvojien myös yksikkövastaavien tehtävät. Tämä voi olla tarpeen työn kuormittavuuden ja sujuvuuden varmistamiseksi.

Oikeusministeriö toteaa, että yksikkövastaavien virkojen perustaminen kuuluu Oikeuspalveluviraston toimivaltaan. Oikeuspalveluvirastosta annetun lain 9 §:n mukaan toimistoissa voi olla edelleen myös muuta kuin laissa mainittua henkilöstöä. Esitystä ei ole siksi tarpeen muuttaa esitetyn huomion perusteella.

3.4. Ahvenanmaan palvelujen järjestäminen

Oikeuspalveluvirasto kannattaa Ahvenanmaan oikeusapu- ja edunvalvontatoimiston johtamista koskevia muutosehdotuksia. Se tuo esille kuitenkin Ahvenanmaan palvelujen turvaamiseksi tarpeen yhdistää Ahvenanmaan toimisto muihin toimistoihin. Ahvenanmaalla olisi Oikeuspalveluviraston ehdotuksen mukaan edelleen toimipaikka, josta palveluja annettaisiin, vaikka hallinnosta vastaisivat muut toimistot. *Länsi-Uudenmaan oikeusaputoimisto* on Ahvenanmaan osalta samalla kuin Oikeuspalveluvirasto.

Oikeusministeriö toteaa, että asia on ollut esillä hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä. Mahdollinen muutos kuitenkin edellyttäisi perusteellisempaa valmistelua kuin käytettävissä olevan valmisteluajan puitteissa oli mahdollista. Oikeusministeriö katsoo, että esitystä ei ole tarpeen muuttaa esitetyn johdosta.

4. Eräitä muita huomioita

Työmarkkinalaitos on kommentoinut hallituksen esityksen perusteluja ja katsonut, että perusteluissa (s. 19) on viitattu liian yksityiskohtaisesti tiettyyn Oikeuspalveluvirastossa sovellettavaan tarkentavaan virkaehtosopimukseen ja (s.40) virka- ja työehtosopimusten määräyksiin. Valtion työmarkkinalaitos katsoo, että viittaus valtion virka- ja työehtosopimukseen tulisi olla yleisluontoisempi eikä siihen tulisi sisällyttää tulkintaa valtion virka- ja työehtosopimuksen liitteen sisällöstä. Lisäksi työmarkkinalaitos on katsonut, että hallituksen esityksen perusteluissa (s.20) on todettu, että johtavan talous- ja velkaneuvojan palkkauksen määrittely edellyttää sopimusneuvotteluja ja muutoksia tarkentavaan virkaehtosopimukseen. Työmarkkinalaitos toteaa sen osalta, että tarkentavan virkaehtosopimuksen muutoksia koskevan harkinnan tulee kuulua kyseisten sopijaosapuolten harkintaan. Työmarkkinalaitos toteaa edelleen, että sivulla 19 viitatun sopimukseen päivämäärä on virheellinen.

Oikeusministeriö katsoo kuten Valtion työmarkkinalaitos, että siirtyvien henkilöiden palkkatason turvaamiseen ja palvelussuhde-etuuksiin sovelletaan yleisesti valtion virka- ja työehtosopimuksessa sovittua ja että tarkentavan virkaehtosopimukseen liittyvät muutokset kuuluvat sopijapuolten harkintaan. Perustelujen sivulla 19 mainittu virkaehtosopimuksen päiväys viittaa neuvottelutuloksen päivämäärään 30.4.2025. Liitteen mukaisen sopimuksen päivämäärä on 7.5.2025.

Valtion työmarkkinalaitoksen lausunto ei sisällä muutosehdotuksia ehdotettuihin säädöksiin eivätkä työmarkkinalaitoksen huomiot oikeusministeriön näkemyksen mukaan aiheuta muutoksia esitykseen.